

1. Tanyáŋ yaǵlǵipi. - Welcome back.

Háu, Haŋkáši Lisa. Tókhel yaúŋ he?

Šič'ěši Mike, tanyáŋ waúŋ. Níš tók?

Miš-eyá tanyáŋ waúŋ weló. Nitǵámaške kiŋ lé tuwé he?

Lé Tǵášina é. Hé Wazí Aháŋhaŋ etáŋhaŋ.

Lé Mike é.

Háu Tǵášina.

Iyúškinyaŋ waŋčhíyanke, Mike.

Haŋkáši, blokétu k'uŋ héhaŋ nikhúŋši waŋlág yaí he?

Háŋ, uŋčí waŋlág waí.

Nakúŋ Cascade Falls ektá wanúŋwe.

Níš ták-tókhanaŋ he?

Tǵášina, níš táku tókħanaŋ he?

Miš-eyá wanúŋwe ló. Matǵó Thípila ektá waí na héčhiya wakpála waŋ él uŋnúnwanpi.

Míš anǵétu iyóhila šuŋk'ákaŋmaŋke.

Nakúŋ Heská Otǵúnwahe ektá waí.

Áta khilí! Héčhiya táku čha waŋláká he?

Owápazo thípi waŋ ektá waí. Lila wówanyaŋke waštéšte na oiyokíphi.

Waŋná waúnyawapi kte. Tókša akhé waŋčhíyankepí kte.

BUZZZZ

2. Oĥpáye mitĥáwa él - In my bedroom

Háu, tĥanĥáŋši Bob. Waŋčĥíyaŋg wahí.
Naháŋ nakúŋ iyéčĥiŋkyaŋke tĥéča
nitĥáwa k'uŋ hé waŋyáŋg wahí.

Háu, tĥanĥáŋši Mike.
Iyúškiŋyaŋg waŋčĥíyaŋke ló.
Thimá hiyú wo.

Wáŋ lé wáŋ, lé é.
Yuhá škáta yo.

Philámayaŋe. Líla
khilí na oówaŋyaŋg
wašté yeló.

Tókĥe čĥáŋčĥeġa waŋ
luhá so? Nitĥáwa he?

Háŋ, lé mitĥáwa. Eháŋni
kaká-waya waŋ hé tĥáwa tkĥá.
Hé ŋ'okĥá wičĥáša héčĥa.
Paŋĥyá lowáŋg tkĥá.

Wakábu owákíhi he?
Ičábu waŋží luhá he?

Háŋ, kabú wo.
Wáŋ lé ičábu waŋ.

Čĥáŋčĥeġa kiŋ lé líla
onáŋ'uŋ wašté.

Šiyótĥaŋka waŋží
nakúŋ luhá he?

Hiyá, šiyótĥaŋka
waŋžíni bluhá šni.

Éyaš, líla CD óta bluhá,
šiyótĥaŋka naġóyapi.

Áta khilí.
Míš-eyá Lakĥóta
lowáŋpi kiŋ líla
waštéwalake ló.

Tókĥe kiŋyékĥiyapi
wiškatela waŋ líla
wašté čĥa luhá.

Háŋ, hé čĥiyé kičĥí wakáġe.

Miyé kiŋyékĥiyapi waŋžíni
bluhá šni. Waŋží bluhá wačĥiŋ.

Akhé ú wo. Akhé yahí
kiŋĥáŋ waŋží unġkáŋiŋ kte ló.

3. Anpétu čháŋna škínmičiyē. - I stay active during the day.

Čhunǵšǵ, waŋná iyúnǵa ye.
Anpétu kiŋ átaya škínmičiyē.

Hán, iná. Líla
wamátukǵha na maǵwá.
Ho čha imúnǵkiŋ kte.

Taŋyán ištǵma ye. Hínhaŋni
kiŋ ečháŋni yékta kte héčha.

Niš-eyá taŋyán
ištǵma ye, iná.

Lisa, kiktá ye. Waŋná
owápǵhe šakówiŋ sáŋm
okhíse kštó. Iǵlúžaža ye.

Tókhe tǵaŋniš
wí hinápǵha he?

Táku yačhín he, asáŋpi
naiǵš tǵaspánzi haŋpí?

Tǵaspán haŋpí
unǵúhapi he?

Hi-yákpažaža he?

Hán, hi-wákpažaža.

Óǵle tǵó mičháwa
kiŋ waŋláká he?

Haótkeye thimá waŋbláke.

Ohán, waŋná waŋwéǵlake.
Philámayaye.

Líla niǵán kštó,
pǵehín glakčá ye.

Kítaŋhčín niǵlúwiŋyeya.
Taŋyán yá ye. Tókša htaýétu
kiŋ waŋčhiyaŋkiŋ kte, čhúnǵš.

Tókša htaýétu kiŋ, iná.

4. Waníyanpi wičháyuhapi - Having animals

Iná, Tšašina šúnka tšáwa kiŋ lečhála šunĥpála wičháyuha. Núnpa ģiġipi, wanġí sápiŋ na wanġí ská na wanġí sápa-glešká.

Šunĥpála k'uŋ lená líla o'ániĥapila. Wanġí wačhíŋ kštó.

Íŋska, šúnka yuhápi kiŋ líla wóiksapeke, čhunġší. Anpétu iyóhila táku óta ečhánuŋ kte héčha.

Šúnka kiŋ anpétu iyóhila wóyak'u kte héčha.

Šúnka kiŋ anpétu iyóhila mniyák'u kte héčha.

Šúnka kiŋ ókuŋwanġzila kičhí yaškátíŋ kte héčha.

Šúnka kiŋ thiókšan čheslí kiŋ hená kłó yapáhi kte héčha.

Šúnka kiŋ anpétu iyóhila máni-yakhiyíŋ kte héčha.

Šúnka kiŋ watóhanġ šna yaglúžaža kte héčha.

Tókša hená iyúha ečhámunġ kte, iná.

Ohánġ, héčhanuŋ háŋtaŋš, wanġí luhá oyákíhi kte.

5. Anpétu tókča he? - What is the weather like?

Háu, haŋkáši! Nakéš yahí. Tákuwe maḡážu ógle waŋ núŋ he?

Ičhín maḡážu kte.

Hiyá, maḡážu kte šni. Wanyánka yo, mašté na maḡpiya kiŋ thó.

Kákhiya líla maḡpiya kiŋ sabyéla ú. Wakinyan ukiye séče. Wanyánka ye.

Ečháŋni líla maḡážu kte s'elécheča.

Uŋyá héči. Ináŋni yo.

Ínyanke šni ye.

Amáphe ye.

Wičáyakhe k'uŋ, líla maḡážu. Haúŋ, áta maspáye ló.

Ógle mitḡáwa kiŋ uŋ uŋkáiglaŋpiŋ kte.

Philámayaye ló.

Mán ká mán. Hená Bob é na Lisa épi he?

Ináŋni na thimá hiyú po.

Ho, kaská iyáye. Wanyá maḡážu šni.

Wán hé wán. Wígmunke.

Tḡaŋkál uŋyánpi héči.

Ohán, tḡaŋkál uŋyánpi kte.

6. Pteyúha othí ektá - On a ranch

Híghaḡni kiḡ pteyúha
othí waḡ ektá mniḡ kte.
Níš-eyá lá yačhíḡ he?
Uḡyíḡ kta he?

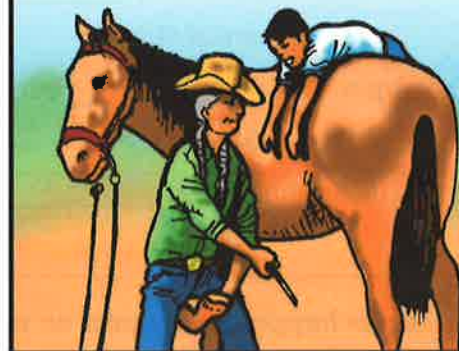
Íḡska, slolwáye šni.
Šúḡkawakháḡ etáḡ
wičháyuḡhapi he?
Táku wamákḡhaškaḡ
wičháyuḡhapi he?

Waniyaḡpi óta
wičháyuḡhapi.

Lekši šunḡsíška
wawičhapta čháḡna
šna waḡyáḡḡ nawážiḡ.

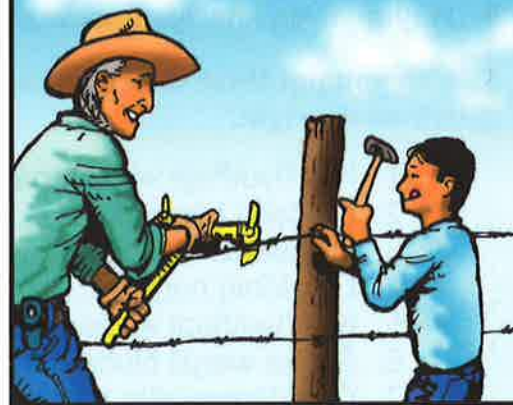
Híghaḡni čháḡna
tḡḡuḡwiḡ kḡokḡóyaḡ'ḡḡla
wówičhak'u.

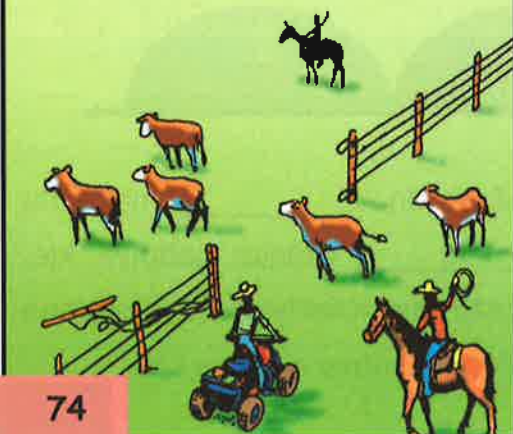
Anpétu iyóhila wítka
kiḡ mnawáye ló.

Nakúḡ čhúḡkaške
kiḡ aphíkiya čháḡna
šna ówakiye ló.

Lekši ptewániyaḡpi kiḡ
eyášna wičhákaḡhape.

Naháḡ nakúḡ lekši é na
tḡḡuḡwiḡ waḡpé wókheya
lečhála káḡapi kte.

Áta, hé líla
onáḡ'ḡḡ wašté.

Ho čha miš-eyá blá wačhíḡ.
Até é na iná iyówiḡmakhiyapi
háḡtaḡš.

Oháḡ, čha híghaḡni kiḡ
uḡḡnáš waḡčhíyaḡkiḡ kte ló.

7. Wópĥetĥunpi - Shopping

Čĥunĥšĭ, lé hĭnhanĥni wópĥeunĥtĥun kte héĥha. Táku unĥĥĭnpi kiĥ hená owá égnaka ye.

Ohán iná. Tĥaspán unyúhapi šni. Takómni tĥaspán etán opĥeunĥtĥun kte.

Líla tĥaspán waštéyalaka čĥa slolwáye. Éyaš akáb wóyute óta opĥeunĥtĥun kte héĥha.

Omníča yužápi etán unĥkáĥa héĥi? Unĥĭnĥtĥun unyúhapi he?

Hán, unĥĭnĥtĥun unyúhapi. Éyaš mnĭskúya na aĥúyapi na čĥanĥánpi na wakĥályapi unyúhapi šni.

Čĥunĥšĭ, iyáyiĥ na tĥaspán šašá etán olé ye. Nakún waskúyeĥa maswógnaka unĥ etán unĥĥĭnpi.

Tĥaspán šašá tákuni yuhápi šni. Tĥaspán zĭzí eĥéla yuhápi, éyaš hená waštéwalašni.

Mĭš-eyá héĥha waštéwalake šni.

Oíheye mnĭšúha unyúhapi he?

Hán, unyúhapi. Éyaš napĭpakhĭte tákuni unyúhapi šni.

ĭĥska, waĥná táku kiĥ iyúha unĥkĭĥupi s'eléĥheĥa. Ho čĥa unĥkážužu na unĥnĭĥ kte.

8. Ptéřčaka - Buffalo

Até, Hě Sápa ópta unyáŋpi héči?

Háŋ, čhiŋkší, héčhunċ'unpi kte ló.

Má ká má, tħatħáŋka eyá čhanċú aglágla hiyáyapi. Ináuŋziŋpi unċókíhipi he?

Wáŋ hé wáŋ, khiyéla úpi.

Tókhe, líla khiyéla Ĥčih hináziŋpi.

Wanyáŋka po, líla čheži tħanċiŋkiŋyanpi.

Ičhíŋ mniskúya waštélakapi na iwáštapi.

Takómni mahéna yanċá po. Tħanċál yápi šni yo.

Lekší, tákuwe iyéčhiŋkiŋyanke kiŋ slípapi he?

Eháŋuŋ! Waníyetu čháŋna šna iyéčhiŋkiŋyanke kiŋ mniskúya aíkħoyake.

Míš-eyá mniskúya waštéwalake. Tħatħáŋka kiŋ táku ke éyaš oslólwičhawaya wačhíŋ.

Híhhaŋni kiŋ ptéřčaka optáye oyáŋke ektá unyáŋpi kte. Ho čha ptéřčaka awáŋwičhayanke kiŋ unċíyungċapi kte.

9. Olól'ih'ang ektá - In the kitchen

Ĥtayétu lol'íwał'ang kte.

Iná, óčhičiyiŋ kte.

Tħuŋwíŋ, miš-eyá óčhičiyiŋ kte ló.

Ohán, philámayayapi. Čhuŋkší, uŋžínžintka kiŋ ičú na waksáksa ye.

Ohán. Héčhamuŋ kte.

Tħošká, omniča maswógnake kiŋ yuħlókiŋ na čhéga kiŋ lé él okáštang ye.

Tħošká, lé ičáhi ye. Kħohán mniskúya na yamnúmuŋapi kiŋ owákala kte.

Čhuŋkší, wáglutapi kiŋ yuwínyeya ye. Wakšiča na míla na čhiŋšká na wíčhapħe kħó él égnaka ye.

Ohán, iná.

Tangyán waúnyutapi. Na líla tangyán ómayakiyapi. Líla philámayayapi.

Hán, wóyute kiŋ líla oyúl wašté yeló.

Wakší-bluzáža kte ló.

Na miyé wakší-wapákħintŋ kte kštó.

Čhéga kiŋ lé mahél iyéwayiŋ kte. Haúŋ, líla tké yeló.

Hínyanċa na. Óčhičiyiŋ kte, tħošká.

10. Tuktél niyázaŋ he? - Where do you hurt?

